

ÉPPEŒ TÍZ ÉVVEL EZELŐTT jelent meg Christoph Ransmayr eddigi utolsó regénye, a *Morbus Kitahara* (magyar kiadásban: *A Kitahara-kőr*). A nem igazán irodalmi locsogásairól híres osztrák szerző az eltelt idősokban ennek ellenére mégis hallatott magáról. Igaz, pusztá találgatásokat sem engedve készül, negyedik nagyregényét illetően. Helyette eddig hat vékony és mives kötetet publikált, melyek mindegyike, virtuális sorozatba illoen, az elbeszélés különböző formáit testesíti meg. A *Die dritte Luft* ('A harmadik levegőgég', 1997) az 1997-es Salzburgi Ünnepi Játékok megnyitójára készült, mely ír legendák és dalok megidézésével a tengert és a fennsíköt összekötő színpad geopoétikáját teremti meg. A *Strahlender Untergang* ('Ragyogó pusztulás', 1982) ezredfordulóra megjelentetett újrakiadása, immáron képek nélkül, a líra és a drámai monológ metszetében tünteti el(ő) a civilizáció terheitől identitását vesztett szubjektumot. *Die Unsichtbare* ('A láthatatlan', 2001) címmel mutatták be Salzburghban, ugyancsak az Ünnepi Játékokon és ugyancsak hosszú várakozás után, azt a tényleges színpadi szöveget, melyben Ransmayr regényeinek, úti reportázsainak távoli helyszínei, tengerpartjai jelennek meg egy színpadi sűgő tudatáramán keresztül. A *Der Ungeborene* ('A meg nem született', 2002) című könyvesszűje Anselm Kiefer ólomból, fémbeől építkező művészetével dialogizál, elismerve az utolsó világok, a vas- és roncsvilágok lényegi közösét. Tíz alkalmi beszédből álló gyűjteményének, a *Die Verbeugung des Riesen* ('Az óriás meghajol', 2003) nyelvi artisztikumát és szépségét utazásnak és írásnak, a jelenlét nyomainak és a képzelet képeinek, a világ megtapasztalásának és kitalálásának egymásba változtatása adja. Így érkezünk el – az elbeszélés formakeresésének útjain, elágazásain – egy valójában rendkívül személyes könyvhöz, Ransmayr öninterjújához, a műfajmegjelölést szem előtt tartva: kihallgatásához. A *Die Geständnisse eines Touristen* ('Egy turista vallomásai', 2004) a Ransmayrral készített beszélgetéseket fiktív beszédszituációba ágyazva az elbeszélés egy újabb lehetséges formáját kínálja. Az alany, a főszereplő, a hős itt maga Christoph Ransmayr, aki azonban szubjektumként éppen e fiktív kihallgatási tér kitalálásában nyer distanciát. S persze abban a félreismerhetetlen nyelvben, mely kizárólagosan az övé: és ennyiben az elbeszélés oszthatatlanságában, ahol fikció és valóság összemosódik, egyik a másik helyébe léphet és viszont, a mindenkori kitalált történet szabályszerűségének megfelelően. A vallomásokból mindenesetre a szerző minden tartózkodása és visszahúzódása ellenére többek között megtudhatjuk, miért tartja a világ-irodalom fogalmát fontosabbnak a nemzeti irodaloménál, miért tartja feleslegesnek és betegesnek a középszertől hemzsegő kritikusi létmódot, miért nem tartja saját regényeit posztmodernnek és apokaliptikusnak, miért tekinti Írországot szabad íróknak, Ausztriát pedig síelőknek valónak, miért vonzzák az üres helyek, a sivatagok, a hegyvidékek, mit jelent számára a lassú írás, mit az ezt biztosító luxus, az idő. S mind e kérdések valójában a legfontosabb, a leglényegesebb kérdéseket érintik: a történelemét, az egzisztenciáját, az írás létjogosultságát. Nem, köszöni szépen, a turistának, az elbeszélőnek nincs szüksége pohár vízre.